

Tartószerkezeti ismer- tetés

BASKÓ OTTÓ

Alapozás

Az épület feltöltött területen helyezkedik el, mely a folyószabályozás előtt a Duna medrének része volt. A párhuzammú elkészülte után a kialakult „lágymányosi tavat” különböző anyagokkal töltötték fel. Teljesen alapincézett, valamint maximális talajvízszint esetén 2,0 m-es vízszlop-magasság alakulhat ki, ezért az alapozási szerkezet rugalmasan ágyazott monolit vasbeton lemez 30 cm-es vastagsággal.

Az épület

A templom két egységből áll, maga a templomépület és a parókia-épületrész. A templomépület pince, földszint és galériaszintekkel készült, és harangtorony csatlakozik hozzá. A parókia épülete pince, földszint és emeletről áll.

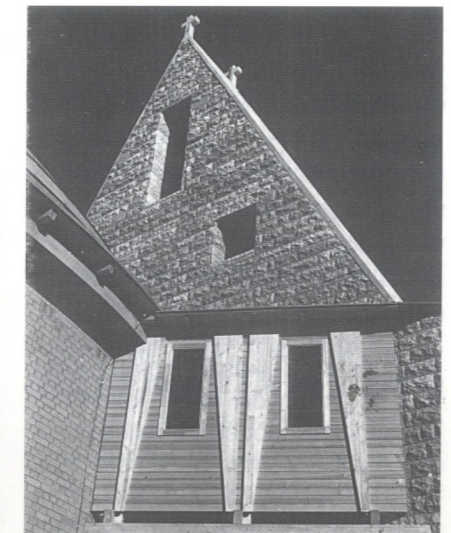
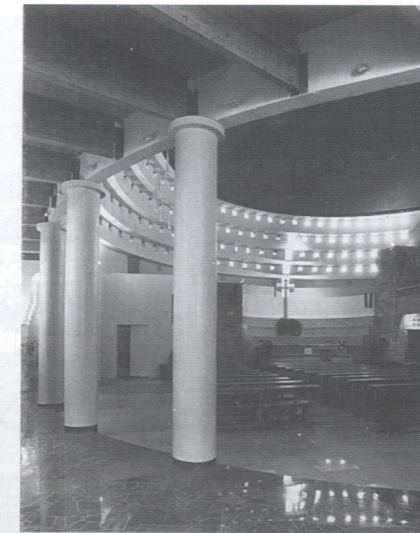
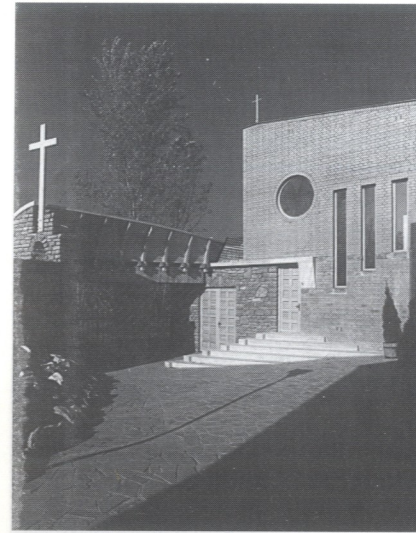
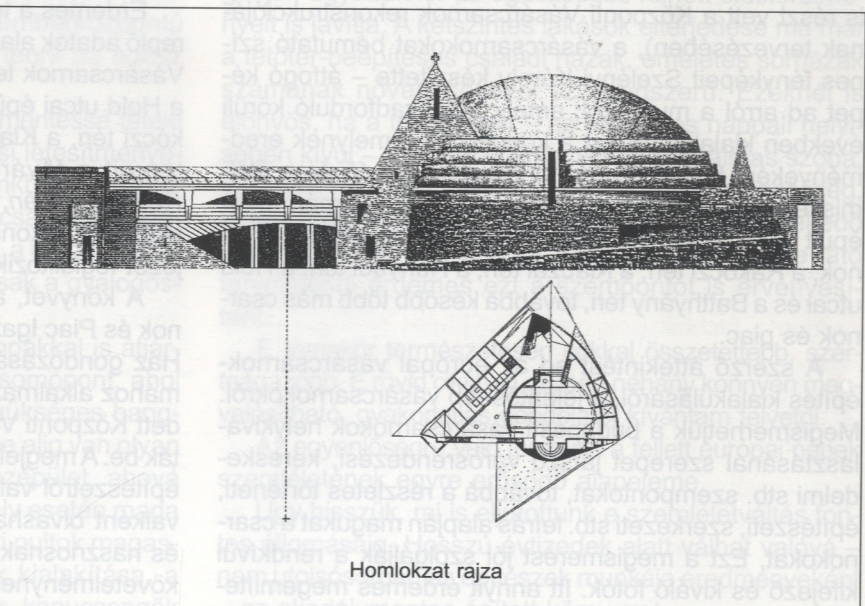
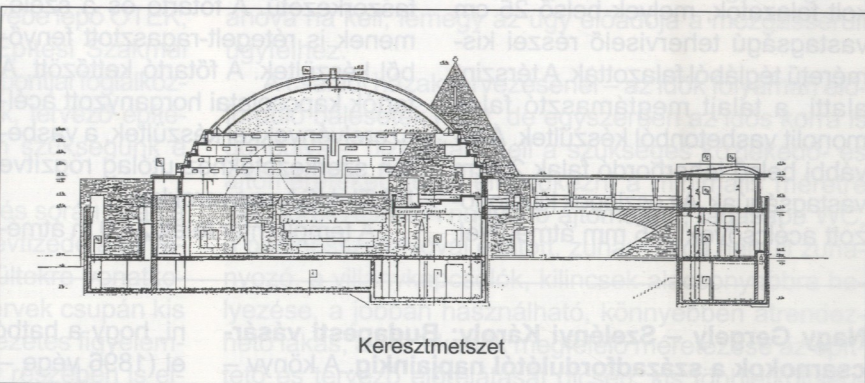
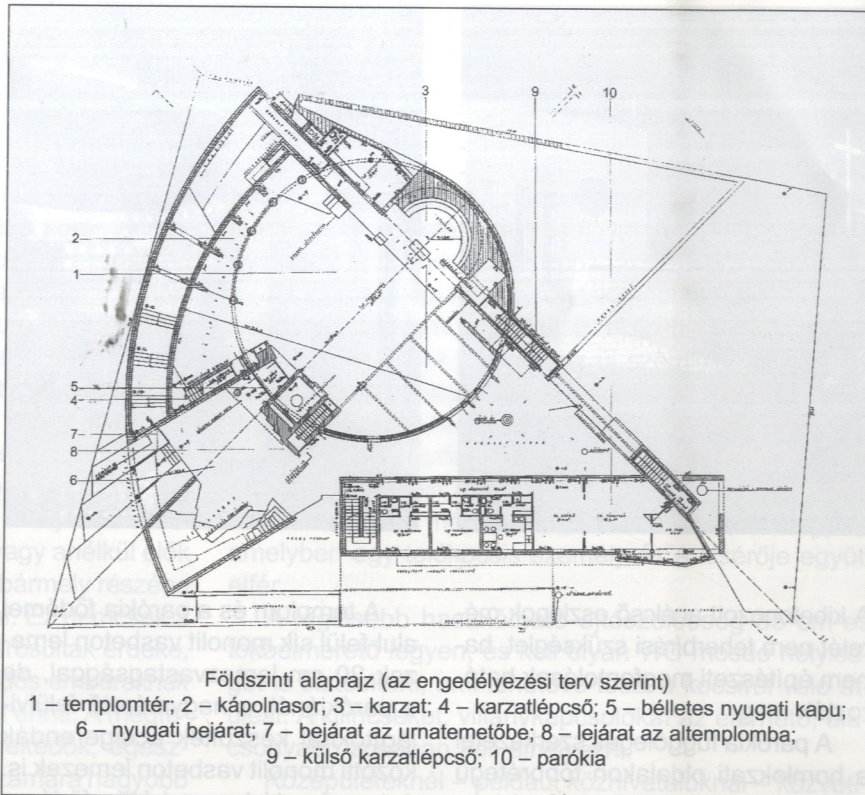
A templomépület szerkezeti rendjét alapvetően meghatározza a 24,0 m átmérőjű központi tér, melyet különböző módon bővületek egészítik ki. A centrális tér kupolával fedett.

A parókia épületrésze hosszváz, egytraktusos, 6,00 m-es fesztávolsággal. A pincésint egy szakaszán, a térszint alatt az épület kéttraktusossá bővül. A tető kis hajlású, részben íves nyeregfedél.

Szerkezetek

Az épületgyűttes vegyes vázszerkezetű. A meghatározó anyagok: monolit vasbeton, kisméretű téglafalazat, rétegelt-ragasztott fa, kibetonozott acélcső.

A templom függőleges szerkezetei 20 és 25 cm vastagságú monolit vasbetonból készült falak, kibetonozott acélcső oszlopok, 25 és 38 cm vastagságú kisméretű téglafalazatok. A vasbeton falak általában ívesek és nyílásokkal áttörtek, de készültek egyenesek is. A falak a homlokzati oldalon hőszigeteltek és burkoltak.

A kibetonozott acélcső oszlopok méretét nem teherbírási szükséglet, hanem építészeti megfontolások határozták meg.

A parókia függőleges szerkezetei a homlokzati oldalakon többrétegű hőszigetelt „mezőtűri” téglával burkolt falazatok, melyek belső 25 cm vastagságú teherviselő részei kisméretű téglából falazottak. A térszint alatti, a talajt megtámasztó falak monolit vasbetonból készültek. A további belső teherhordó falak 25 cm vastagságúak. Az oszlopok kibetonozott acélcsövek 365 mm átmérővel.

A templom és a parókia födémei alul-felül sík monolit vasbeton lemezek 20 cm lemezvastagsággal, de a parókianál, a nagyméretű felülvilágítóknál készültek acélgerendák közötti monolit vasbeton lemezek is. A templomtérben a kórus födéme faszerkezetű. A főtartó és a szelemenek is rétegelt-ragasztott fenyőből készültek. A főtartó kettőzött. A tartók kapcsolatai horganyzott acélszerelvényekkel készültek, a vasbeton szerkezetekhez utólag rögzítve HILTI-HSA csavarokkal.

A templomtér felett 24,0 m átmé-

rőjű kupola készült, melynek alakja gömbszelet. A kupola két részből áll. Az alsó szakasz bordázott lemezű, mely monolit vasbetonból készült és nagyszámú bevilágítónyílással áttört. A lemezű a függőleges terhek mellett a vízszintes erőket is felveszi. A felső szakasz rétegelt-ragasztott íves főtartókkal készült 12×60 cm-es keresztmetszettel. A sugárirányba kiosztott főtartókra rétegelt-ragasztott és íves szelemenek támaszkodnak. A főtartók közepén acélszerkezetű gyűrűszerelvénnyel kapcsolódnak a lemezűhöz talpsaruvál.

Nagy Gergely – Szelényi Károly: Budapesti vásárcsarnokok a századfordulótól napjainkig. A könyv – amelynek szövegét Nagy Gergely építész írta (aki maga is részt vett a Központi Vásárcsarnok rekonstrukciójának tervezésében), a vásárcsarnokok bemutatató színes fényképeit Szelényi Károly készítette – átfogó képet ad arról a munkáról, amely a századforduló körüli években kialakította azt a koncepciót, amelynek eredményeként kialakult a rohamosan fejlődő főváros élelmszer-ellátásának rendszere, és ennek nyomán megépült a Központi Vásárcsarnok és az öt kerületi csarnok, a Rákóczi téri, a Klauzál téri, a Hunyadi téri, a Hold utcai és a Batthyány téri, továbbá később több más csarnok és piac.

A szerző áttekintést ad az európai vásárcsarnok-építés kialakulásáról, a jelentősebb vásárcsarnokokról. Megismerhetjük a budapesti vásárcsarnokok helykiválasztásánál szerepet játszó városrendezési, kereskedelmi stb. szempontokat, továbbá a részletes történeti, építészeti, szerkezeti stb. leírás alapján magukat a csarnokokat. Ezt a megismerést jól szolgálják a rendkívül kifejező és kiváló fotók. Itt annyit érdemes megemlíte-

ni, hogy a hatból öt csarnok szinte egy időben készült el (1896 vége – 1897 eleje), és csak egy, a Batthyány téri átadására került sor később, 1902. április 13-án.

Érdekes a tervezőkről is szólnunk a könyvben szereplő adatok alapján. A legismertebb közülük a Központi Vásárcsarnok tervezője, *Pecz Samu*. A Hunyadi téri és a Hold utcai épület tervezője *Czigler Győző*, míg a Rákóczi téri, a Klauzál téri és a Batthyány téri csarnokok terveit a főváros Mérnöki Hivatalának építészei – *Rezinay István*, *Klunzinger Pál* stb. – készítették. Megtaláljuk a rekonstrukciókat tervezők nevét is. Külön fejezet foglalkozik Pecz Samu munkásságával.

A könyvet, amely a Fővárosi Önkormányzat Csarnok és Piac Igazgatósága megbízásából az F. Szelényi Ház gondozásában jelent meg, a közelmúltban, a témához alkalmazkodva, a napi záróra után elcsendesedett Központi Vásárcsarnok galériai éttermében mutatták be. A megjelentek érvényesülni láthatták Pecz Samu építészeiről vallott nézetét (amely a könyv utolsó szávaiként olvasható): „a szép épületnek harmonikusnak és hasznosnak kell lennie”. Mi hozzátehetjük: ennek a követelménynek a bemutatott könyv is megfelel.